

Умань – джерело натхнення дослідників та поетів (до 400-річчя першої писемної згадки)

«Умань – це дивовижна квітка...»

Юлія Старікова

Умань – окраса України. Старовинний адміністративно-культурний центр Правобережної України. Точний час заснування міста Умань невідомий, проте є гіпотеза, що датувати цю подію можна XI-им століттям. Офіційно назва «Умань» вперше згадується в судовому документі 1616-го року. На той час Умань вже була значним ремісницьким та торговим центром. В 1663 році місту було надано Магдебурзьке право, що свідчить про те, що Умань була відома далеко за кордонами тогочасної України. Збудована козаками уманська фортеця в 50–70-х роках 17-го ст. була однією з наймогутніших на Україні.

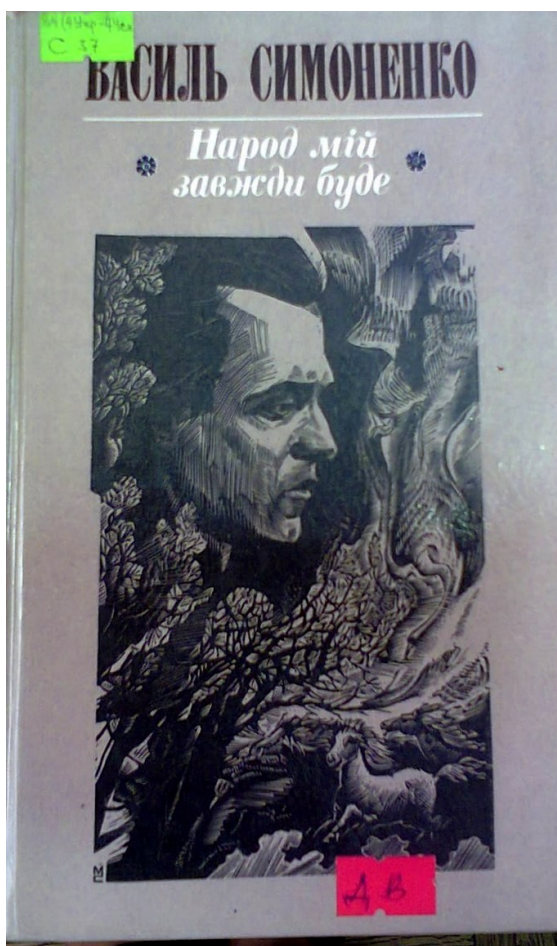
Поступово місто перетворюється на одне з найважливіших міст Правобережної Київщини та Черкащини. У 18 ст. Умань стає значним культурно-просвітницьким центром. У 1796 році власником м. Умані магнатом Станіславом Потоцьким був заснований відомий парк «Софіївка», названий на честь його дружини Софії Вітт-Потоцької.

Умань – особливе місто. В Умані жили та працювали всесвітньо відомі поети, композитори, театральні діячі, художники, науковці. Її вулицями ходили – Тарас Шевченко, Олександр Пушкін, Северин Гоцинський, Іван Котляревський, Леся Українка, Григорій Полянкер, Володимир Даль, Василь Докучаєв, Володимир Смирненко, Софія Гоменюк, Надія Суровцова та багато-багато інших відомих діячів. Чим же цікава Умань? Чим притягує вона до себе?... Умань – це невичерпне, нескінченне джерело натхнення, джерело творчості, джерело любові, джерело історичної пам'яті народу. Умань – це «Софіївка», яка надихає на творчість багатьох поетів. Як відомо красу парку описувало багато поетів, у тому числі і польський поет Станіслав Трембецький, який у 1811 році написав поему «Sofiowka».

Умань надихнула на творчість і відомого українського поета Василя Симоненка, який написав такі чудові рядки:

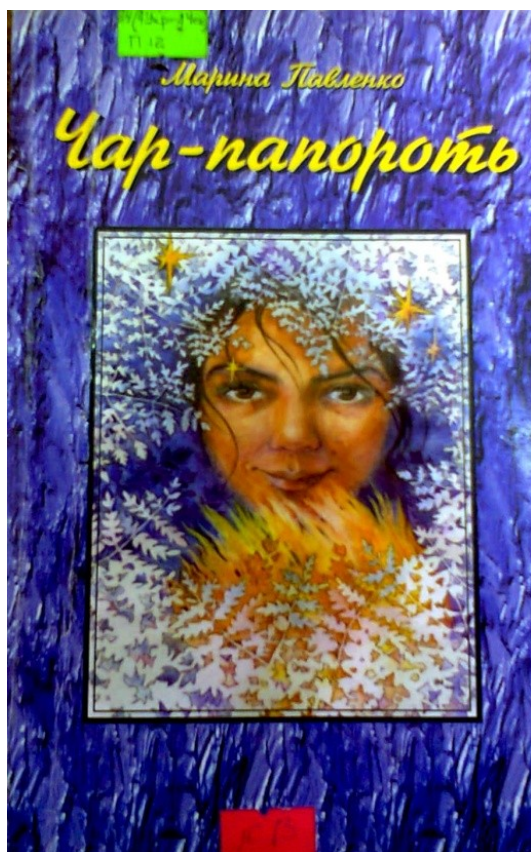
«Я люблю у «Софіївці» думать,
відганяючи спогадів рій,
Від сьогодні, ласкава Умань,
Скільки житиму – бранець твій»

Рекомендуємо до вашої уваги збірку поезій В. Симоненка «Народ мій завжди буде». До цієї збірки увійшли вірші, легенди, поеми, казки. Цікаве це видання ще й тим, що в ньому надруковані ранні маловідомі твори поета, які раніше друкувалися лише в періодичній пресі.

Симоненко, В. Народ мій завжди буде : вірші та казки / Василь Симоненко ; худ. М. Стратілат. – К. : Веселка, 1990. – 160 с.

Майстерність цієї письменниці сягає найвищого рівня. Марина Павленко – талановита уманська поетеса, письменниця, член Національної спілки письменників України, її аудиторія не тільки дорослі, а і діти. Найвеличніше у творах письменниці – це дитяча душа, тому вона пише дитячі казки та повісті. Марина Павленко – це також чудовий ілюстратор дитячих книжок. Вона багато публікується у періодичній пресі та колективних збірниках. Рекомендуємо до вашої уваги збірку поезій Марини Павленко «Чар-папороть». Ви будете зачаровані красою її слова, бо її світ, це світ правди і краси, її поетична душа обертається навколо людини, природи, суспільства.

Павленко, М. Чар-папороть : поезія / Марина Павленко. – Львів : Каменяр, 2002. – 142 с.

Петро Поліщук – відомий сучасний уманський поет, член спілки письменників України. Вражає витонченість його поетичного слова, поетичних образів та взагалі його поетичних настроїв. Василь Немчук так пише про П. Поліщука «Мова віршів його – витончена, образність – вишукано-інтелігентська. Пройнятий духом рідної мови, Петро Поліщук збагачує рідне слово новотворами...». Мовне експериментування поета іноді просто вражає. Погляньте самі: «майськоцвітне», «медотруйне», «любовнопад», «зореблуд», «гріхочари», «біложур», «любоюннє», «біложасминиться», «жасминолюбиться», «люброса», «загульноцвіття» та ін. Можна багато говорити про творчість цього поета, але його треба читати. Збірка поезій П. Поліщука «Недолюбини» розкриває не тільки душу поета, вона розкриє також і вашу душу для конання, для щастя та радості.

Поліщук, П. М. Недолюбини : поезії / П. М. Поліщук. – Умань : Жовтий О. О., 2013. – 228 с.

Раїса Троянкер (1909–1945) – нині маловідома поетеса, журналістка, уродженка м. Умані. Народилася в сім'ї уманського сторожа синагоги. Перша її публікація датована 21 червня 1925 року – в уманській окружній газеті «Робітничо-селянська правда», того ж року, восени, вона полишає Умань, та пише такі рядки:

«Миле містечко, вулиці знайомі,
чорний парк, закоханий гнучкий!
Тут були у дев'ятнадцятім погроми,
і в крові сміялися річки...»

Ще не один раз, на протязі свого короткого життя, вона поверталася до образу рідної Умані: «... Весь в нафталіні, із скрині старої здобутий...» – пише поетеса, але такій рідний, він так і залишився назавжди її світлим, зворушливим спогадом.

«Пам'ятаєш місто маленьке
на далекій , глухій провінції,
де не чути трамвайного
дзенькоту,
де любов переллята по вінця»

Або ось такі рядки написані у роки Другої світової війни:

«Цветущий город милой Украины,
Мне очень больно думать о тебе.
Враг обратил в зловещие руины
Плод наших мирных, радостных побед.

Той школы нет, где я читать училась,

И

страшен сад, где яблони цвели...»

Раїса Троянкер – це безперечно цікава поетеса та неординарна жінка, вона була знайома з багатьма поетами тієї доби: Юрієм Смоличем, Володимиром Сосюрою, Валер'яном Поліщуком та багатьма іншими. Книга, на яку ми звертаємо вашу увагу, містить в собі не тільки її поезії, вона є дослідженням її біографічного та творчого шляху.

Троянker, Р. Поезії / Райса Троянker. – Черкаси : [ПП Чабаненко Ю. А.], 2009. – 230, [1] с.

Наша ласкава та ніжна Умань, вона багата на історичні події. Кілька разів Умань була спалена, залита кров'ю, місто приходило в повний занепад, але відроджувалось знову та знову. Минуле Умані ... на кожному кроці в ній відчувається подих історії, тут оживають та зберігаються давні традиції та звичаї. Для науковців та істориків Умань завжди була джерелом для наукових пошуків та відкриттів.

Рекомендуємо до вашої уваги 3-х томне видання Владислава Давидюка «Історія уманських вулиць». Це видання, чудовий подарунок для мешканців Умані, воно має велике пізнавальне значення, та буде цікаве як для науковців так і взагалі для всіх, хто цікавиться історією Умані та свого рідного краю. В цьому виданні ви знайдете багато невідомих до цього часу матеріалів про історію Умані, забудову міста та її вулиць.

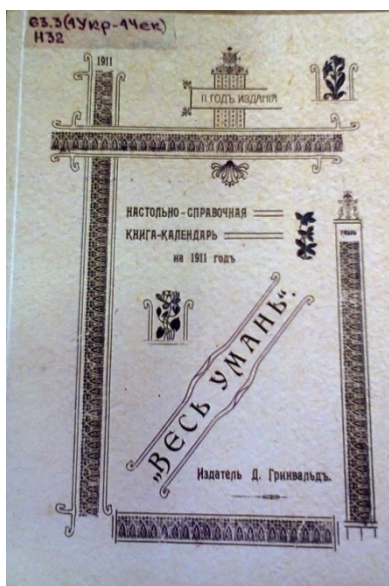
Давидюк, В. М. Історія уманських вулиць: вулиця Жовтневої Революції та площа Леніна. Вип.1 / Владислав Давидюк ; [рец. В. В. Кривошея, Т. В. Кузнець] ; Відділ культури і туризму Уманської міської ради ; Уманський краєзнавчий музей. – Умань : Візаві, 2011. – 205, [3] с. : фотоіл. –Присвячується 400-річчю найдавнішої писемної згадки про м. Умань (1616–2016).

Не менш цікаве видання «Умань та уманчани очима П. Ф. Курінного (з особистих щоденників за 1918–1929 рр.)» . Петро Федорович Курінний (1852–1931) – відомий в місті адвокат та громадський діяч. Він був свідком багатьох подій життя міста початку ХХ століття. Зберігся його щоденник – унікальний документ, своєрідний літопис нашого міста, який дає можливість побачити життя міста очима його сучасника – свідка буремних та трагічних подій, що відбувалися в місті з 1918 по 1929 рік. Це видання відкриває нам ще одну, невідому сторінку з історії нашого міста.

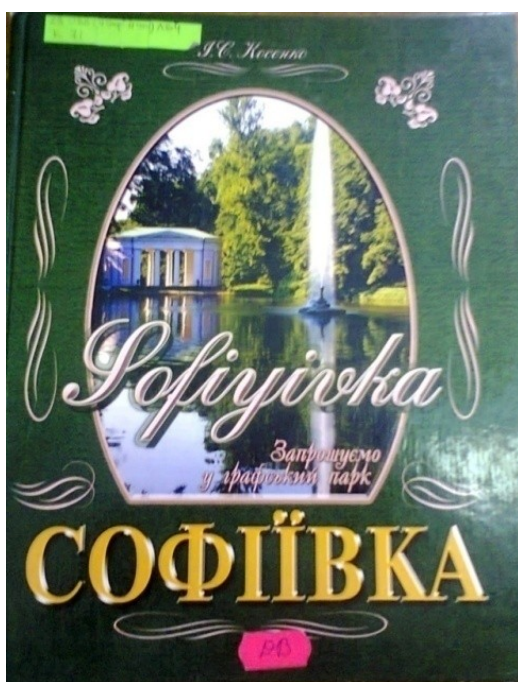
Умань та уманчани очима П. Ф. Курінного : (з особистих щоденників за 1918–1929 рр.) / Відділ культури і туризму Уманської міської ради ; Уманський краєзнавчий музей ; [за ред. Ю. В. Торгала, Л. Д. Гарбузової ; рец. Т. В. Кузнець, В. О. Рунов]. – Умань : Візаві, 2014. – 426 с.

«Прогрес сивное развитие нашего города и уезда за последние годы вызвало необходимость выпустить в свет настольно- справочную книгу-календарь «Весь-Умань». Ось такими словами про Умань почав вступне слово до свого видання його автор Д. Грінвальд у 1911 році. Ця книга була початком випуску цілої серії видань з історії Умані та Уманщини початку ХХ століття. Дуже цікавим є те, що ця книга-календар факсимільне видання, вона опублікована мовою оригіналу зі збереженням стилю і всіх мовних особливостей часу його видання. Книга цікава як з історичної, так і з пізнавальної точки зору. В ній ви знайдете багато цікавого матеріалу про історію Умані, її навчальні заклади, адміністративні установи, є алфавітний список всіх домовласників Умані з їх адресами та навіть номерами квартир, список магазинів, медичних закладів та багато-багато іншого, чим жила на той час Умань.

Настольно-справочная книга-календарь на 1911 год "Весь Умань" : присвячується 400-річчю найдавнішої писемної згадки про м. Умань (1616–2016) / Відділ культури Уманської міської Ради, Уманський краєзнавчий музей : [упоряд. В. Давидюк]. – Умань : Візаві, 2016. – [36-40 к] (Збережена нумерація сторінок оригіналу) : іл., карта. – Факсимільне відтворення видання: Настольно-справочная книга-календарь на 1911 годъ "Весь Умань". – II годъ издания. – Издатель Д. Гринвальд, 1911. – Орфографію збережено до реформи 1918 року.

Рекомендуємо до вашої уваги книгу доктора біологічних наук, директора парку «Софіївка» Косенка Івана Семеновича «Дендрологічний парк «Софіївка». Унікальний пам'ятник садово-паркового мистецтва, дендрологічний парк "Софіївка", який був заснований в 1796 році графом Потоцьким, входить в число 7 чудес України та є одним з найпопулярніших місць відпочинку. Автором проекту та керівником будівництва був польський військовий інженер Людвіг Метцель. Софіївка – найзнаменитіший його витвір. На його могилі у Варшаві написані такі слова: "Тут спочиває прах будівничого Софіївки". Дивлячись на красу парку, нам залишається лише дивуватись генію Метцеля. Книга, на яку ми звертаємо вашу увагу, це дослідження історії парку, його архітектурних споруд, скульптур та статуй зроблених на основі греко-римської міфології. Шедевр, що з'явився 220 років тому, чарує нас і сьогодні. Мандруючи романтичними та таємничими стежками «Софіївки», розумієш, що вона приховує ще багато до кінця не пізнаних та не розгаданих задумок її творців. Тож запрошуємо вас до «Софіївки», та до сторінок цієї чудово ілюстрованої книги, написаної на українській та англійській мові.

Косенко, І. С. Дендрологічний парк «Софіївка» : монографія. – Умань, 2003. – 240 с.

Бібліографічний огляд підготувала провідний бібліотекар Абраменко Алла Іванівна.